

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer.

(Lovforslag nr. 128. Fremsat 26/11 76. Første behandling 14/12 76. Betænkning 12/1 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal blot for god ordens skyld gøre opmærksom på, at i bemærkningerne til dette lovforslag, der blev fremsat i november måned, har vi oplyst, at trækningerne for den første afdeling af lånet ville kunne ske i april og i oktober, første gang i april 1977. Da anden- og tredjebehandlingen af lovforslaget først finder sted nu, påregnes salget af præmieobligationerne påbegyndt i løbet af marts måned, og herefter vil det være uhensigtsmæssigt at fastholde de anførte udtrækningsterminer, især da man inden første trækning skal indpasse en ekstra trækning. Af tekniske grunde foreslås trækningerne i stedet lagt i februar og i august og med første trækning i august 1977.

Jeg benytter lejligheden til at takke finansudvalget for arbejdet med forslaget.

Hermed sluttede forhandlingene.

Lovforslagets §§ 1-8 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om anvendelse af kernekraft som energikilde i Danmark [af Ninn-Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 7/12 76.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Handelsministeren (Per Hækkerup):

Ved folketingssamlingens begyndelse genfremstattede regeringen ikke lovforslaget, som nu er taget frem af det konservative folkeparti, og begrundelsen herfor findes i den skrivelse, som den tidligere handelsminister den 10. august sendte til folketingets energiudvalg. Jeg skal henvise til den begrundelse, der blev givet i denne skrivelse, og sige, at de anførte grunde stadig har gyldighed.

Vi har på baggrund af den beslutning, der dengang blev truffet, nedsat et udvalg under finansministeriet til drøftelse af de samfundsøkonomiske ressourcer, som skal anvendes i forbindelse med de store investeringsplaner, Danmark står over for at skulle virkeliggøre i de kommende år. Udvalget har endnu ikke afsluttet sit arbejde.

Spørgsmålet om sikkerhed med hensyn til affaldets anbringelse er heller ikke blevet afklaret. Som det vil være bekendt, har miljøministeren bedt miljøstyrelsen om at arbejde med disse problemer, og der foreligger endnu ikke nogen beretning om resultatet af dette arbejde. De forudsætninger, der var grundlæggende for udskydelsen af afgørelsen, gælder således stadig væk.

Jeg kan tilføje, at i den mellemliggende periode har vi fortsat det forberedende arbejde vedrørende anvendelse af atomenergi i Danmark, som kan gennemføres uden at foregribe folketingets beslutning, således at når den dag kommer, hvor folketinget kan træffe sin beslutning – såfremt denne beslutning, hvad jeg håber, bliver positiv – så vil arbejdet med at gå i gang med opførelse af atomkraftværk eller -værker kunne tage sin begyndelse uden unødvendig forsinkelse.

Med disse ord skal jeg meddele, at regeringen ikke kan anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse.

Erik Holst (S):

På socialdemokratiets vegne kan jeg sige med det samme, at vi ikke kan anbefale det foreliggende lovforslag.

[Erik Holst.]

Jeg har spurgt mig selv ved gennemlæsningen af det, hvilke formål det egentlig skal tjene for hr. Ninn-Hansen at fremsætte dette lovforslag. Så længe de undersøgelser, der blev berammet sidste år, ikke er afsluttet endnu, vil der jo stadig være megen usikkerhed, bl. a. om opbevaring af det radioaktive affald. Jeg må derfor spørge mig selv videre: er det fra hr. Ninn-Hansens side virkelig et forslag, der fremmer forståelsen for kernekraft i Danmark? Vil de tanker, som man må formode hr. Ninn-Hansen har, blive fremmet med dette forslag? Jeg tror, svaret må være nej.

I den skriftlige fremsættelse er der en pasus, der går på, at denne forsinkelse, som man fra hr. Ninn-Hansens side mener der er tale om med indførelse af kernekraft i Danmark, kan koste meget dyrt, og den kan forhale udviklingen. Må jeg sige, at denne opfattelse deles hverken af socialdemokratiet eller i og for sig af energirådet, der i sin udtalelse den 14. oktober 1976 meget tydeligt sagde:

»Såfremt der inden for de nærmeste år træffes beslutning om anvendelse af kernekraft, behøver udsættelsen dog næppe at få væsentlig indflydelse på opfyldelse af planens målsætning på længere sigt.«

Karlskov Jensen (V):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at venstre fortsat er bekymret over den nølen med hensyn til at efterleve sin egen energipolitiske målsætning, som regeringen har udformet i »Dansk energipolitik 1976«, og som jo har været forelagt her i folketinget. Efter denne plan regnedes der med, at vi i 1985 skulle kunne dække 6 pct. af vores energibehov med kernekraft, men endnu tøver regeringen med at give startsignalet.

Det kan jo ikke være, fordi forudsætningerne har ændret sig til det bedre. Jeg vil næsten sige tværtimod. Vi har fortsat den enorme afhængighed af olietilførslerne fra Mellemøsten, og politiske beslutninger i disse lande kan jo lamme vores energiforsyning i en uhyggelig grad. Det er stadig sådan, at de kendte og tilgængelige oliekluder, vi har her i verden, udtømmes i stigende grad, og derfor må man nok forudse både en vis knaphed og en dyr olie i de nærmest kommende år.

Energiplanens målsætning med hensyn til energibesparelser synes desværre heller ikke at

kunne holde, og meget tyder på, at stigningen i energiforbruget vil blive større, måske 2-3 gange større end de 1,2 pct. i årlig stigning, som energiplanen regner med. Hvis det bliver tilfældet, vil vi jo, selv om vi går ud fra, at vi når op på den omstilling fra olie til kul, som er indeholdt, og selv om det lykkes at udnytte alternative energikilder i det omfang, som energiplanen regner med, og selv om vi får naturgas, som der også regnes med i planen, nå frem til, at vi i 1985 har et større oliebehov, end vi havde i 1975, hvor energiplanen regner med, at der skulle være tale om en nedgang i behovet.

Venstre går ind for, at alle de realistiske og økonomisk forsvarlige muligheder, der måtte være for alternative energikilder, både undersøges og udnyttes. Men der er for os desværre ikke noget, der peger i retning af, at mulighederne er væsentlig større, end de er forudset i regeringens energiplan, og vi har den opfattelse, at den alternative energiplan, som er kommet fra nogle af a-kraftmodstanderne, heller ikke virker overbevisende i den henseende, snarere tværtimod.

Tilbage står, at kernekraften fortsat er den eneste realistiske mulighed for at opnå en mærkbar aflastning af vores kolossale olieafhængighed. Der er for os at se tale om en kendt og afprøvet teknik, der rummer en betydelig grad af sikkerhed, driftssikkerhed også. Kernekraften er jo for længst taget i anvendelse næsten alle andre steder. Det er en mere miljøvenlig form end olie-/kulfyringen, og kernekraften er en billigere energikilde end olie/kul, stadig i overensstemmelse med regeringens energiplan.

Vi er nødt til at sige, at regeringen ved sin tøven naturligvis pådrager sig det fulde ansvar for følgerne af den usikkerhed, der er skabt, usikkerhed med hensyn til planlægningen af udbygningen af vores el-kraft, og også de beskæftigelsesmæssige og økonomiske konkurrencemæssige virkninger, som kan blive følgen af, at vi ikke tager den teknik i anvendelse, som er til rådighed, som andre tager i anvendelse, og som er billigere end de traditionelle energikilder.

Regeringen begrundede udskydelsen med dels, som vi lige hørte det før fra handelsministerens side, de økonomiske perspektiver, der ligger i de store investeringer, dels i at man har ønsket foretaget yderligere undersøgelser vedrørende navnlig affaldsproblemet. I den for-

[Karlskov Jensen.]

bindelse vil jeg gerne spørge handelsministeren: hvornår kan disse undersøgelser forventes afsluttet? I forbindelse med behandlingen af energipolitiske spørgsmål her før jul lovede handelsministeren på opfordring fra venstre også, at han ville give folketinget en redegørelse for den energipolitiske situation og regeringens aktuelle planer. Jeg vil gerne spørge ministeren, om der kan oplyses noget nærmere om, hvornår en sådan redegørelse kan forventes.

Venstre er som sagt bekymret over regeringens tøven, over den usikkerhed, der herigenem er skabt, men vi lægger også stor vægt på, at ikrafttrædelsesloven kan vedtages med bred tilslutning, og jeg har forstået – og det blev jo bekræftet i dag fra handelsministerens side – at man fortsat i regeringen er principiel tilhænger af, at vi skal udnytte kernekraften.

Vor holdning til lovforslaget her vil derfor være afhængig af de oplysninger, ministeren kan give tinget med hensyn til planer og tidsplaner samtidig med de oplysninger, vi eventuelt kan få i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Vi har jo ved en række lejligheder inden for de seneste år haft store energipolitiske debatter. Ikke mindst i sidste samling pressede regeringen stærkt på. Man foregav med energiplanen, at man satsede meget stærkt på en planlægning for de kommende år for Danmarks energiforbrug og -forsyning, og i den sammenhæng fik vi så vedtaget atomanlægsloven, som derefter blev lagt i en aflåst skuffe, hvor den har ligget siden. Enhver må spørge: hvad vil regeringen egentlig? Det vil nu måske være muligt under behandlingen af det konservative forslag at få noget at vide om, hvad regeringen vil.

Men det er ikke nok at spørge, hvad regeringen vil, og det er heller ikke nok at spørge, hvad folketinget vil. Vi må også vide: hvad vil befolkningen i denne sag? Et stort oplysningsprogram er ført igennem i dagspresse, radio, tv og aftenskoler, og mødeaktiviteter er nået ud til alle egne af landet. Derfor kan vi slå fast nu, at alle muligheder er til stede for, at vi med forholdsvis kort varsel kan afholde en folkeafstemning, der tager stilling til, om kernekraften skal indføres som energikilde her i landet.

Vi har brug for den afgørelse. Det er ikke kun de særligt interesserede, de, der har fulgt debatten i medierne, på møder osv., der har brug for en afgørelse, det har hele befolkningen. Industri, landbrug, handel, håndværk, husholdningerne, alle har brug for afgørelsen for at kunne planlægge, for at kunne vide, hvor vi står, og hvordan vi skal disponere i de kommende år frem.

Fremskridtspartiet vil ved behandlingen af lovforslaget meget gerne medvirke til, at vi kan få en afklaring, men vi mener tillige, at en folkeafstemning er en nødvendighed. Dette folketing er ikke valgt på medlemmernes holdning til kernekraftsspørgsmålet, og med den oplysningskampagne, der er foregået og vil foregå, er der ikke noget som helst grundlag for at tro, at folketingets 179 medlemmer skulle være bedre egnede til at træffe beslutningen, end befolkningen som helhed er det.

Endelig er det måske også kendt, at fremskridtspartiet i sit almindelige politiske sigte er tilhænger af, at folkeafstemninger regelmæssigt afholdes, sådan at befolkningen i langt videre omfang end i øjeblikket deltager i de politiske beslutninger.

Jeg vil gerne føje til, at det er uholdbart, at nogle af folketingets partier, nogle ganske enkelte af folketingets partier, driver partipolitik på kernekraftsspørgsmålet. Det kan måske gå i en kortere priode, men det er uholdbart, at det finder sted år efter år, folketingssamling efter folketingssamling. Det er urimeligt, fordi vi jo ved, at der inden for alle politiske partier er delte meninger om dette spørgsmål, også inden for regeringspartiet. Og det er forfladigende for den offentlige debat, hvis der igennem flere år skal drives ensidig partipolitik af nogle ganske enkelte partier.

Vi vil under behandlingen af dette forslag fremkomme med ændringsforslag, som indebærer, at den ikrafttrædelse af atomanlægsloven, som lovforslagets vedtagelse indebærer, gøres afhængig af, at der forinden er afholdt en folkeafstemning, hvor der er taget stilling til det meget klare afstemningstema, om der inden 1981 bør påbegyndes opførelse af atomanlæg i Danmark. Vi synes, det vil være rimeligt, at denne afstemning holdes engang i løbet af foråret, f. eks. tirsdag den 17. maj, og jeg vil godt høre, om ikke regeringen – efter de mange og lange overvejelser, som man vel også hos regeringen har gjort sig om folkeafstemnings-

[Kjærulff-Schmidt.]

spørgsmålet – efterhånden ville være tilbøjelig til at hælde til samme anskuelse som vi, nemlig at det må være rimeligt at spørge befolkningen i dette spørgsmål.

Lone Dybkjær (RV):

Der er en hel del, der har betegnet energisagen med ordene: debatten, der blev væk. Det er vel rigtigt i den forstand, at der ikke er så megen omtale af energispørgsmålene i aviserne i dag, som der var for nogen tid tilbage. Sensationerne og de øjeblikkelige beslutninger er jo ligesom udskudt noget. Men debatten er ikke altid afgørende for tingene; det vigtigste er, om der foregår et arbejde, og det synes jeg vi har grund til at tro at der gør.

Vi er enige med regeringen i, at de afgørende punkter stadig væk må være de samfundsøkonomiske investeringer og spørgsmålet om affaldsproblemerne, men hertil vil vi nok koble et par andre spørgsmål omkring plutoniumøkonomi og den slags ting. Jeg skal dog ikke gå nærmere ind på det her.

I øvrigt vil jeg godt fremhæve, at det er interessant at følge udviklingen i udlandet, og her tænker jeg ikke bare på alle de miljøbevidste grupper, der aktionerer rundt omkring, men navnlig på, at der synes at være en voksende forståelse for, at man ikke bare kan gennemføre bygningen af atomkraftværker ved at henvise til den hellige udviklings lov eller til, at det gør alle de andre også; man erkender, at man faktisk er nødt til at argumentere ganske grundigt for sagen. Det er sådan set det afgørende, for hvis det nu er sådan, at atomkraftværker er så oplagte at indføre, så må det vel også være muligt at fremføre saglige argumenter for det, sådan at man virkelig får belyst de forsyningsmæssige, valutamæssige og arbejdskraftmæssige spørgsmål i tilknytning hertil.

Vi har jo tit her i salen henvist til, hvad der foregår i udlandet, navnlig hvad man gør i Sverige, også når det drejer sig om a-kraftspørgsmål. Siden vi har haft den sidste debat her i salen omkring disse ting, er der jo sket et regeringsskifte i Sverige, og jeg kunne godt tænke mig at tage et par sætninger frem fra en protokol vedrørende et regeringssamarbejde den 22. december 1976. Der redegøres først for en række af de foranstaltninger, man foretager i Sverige af mere konkret art. Derpå nævnes regeringens syn på energipolitikken, og det er interessant, fordi man her siger, at den

nye energipolitik bygger på et økologisk grundsyn, som har til hensigt at erstatte anvendelse af udtømmelige ressourcer med fornyelige ressourcer. Men dernæst nævner man også – og det er nok ganske vigtigt, også for det radikale parti – at der skal nedsættes en energikommission. Nu ved vi jo alle sammen godt, at det, at man nedsætter en kommission, naturligvis ikke nødvendigvis fører til nogen resultater, og spørgsmålet bliver derfor også, hvad formål den kommission har, hvilke tidsrammer den skal arbejde inden for, og hvilke midler der vil blive stillet til rådighed. Kommissionen skal udarbejde alternative energiplaner, hvoraf mindst én skal være uden atomkraft efter 1985, og yderligere skal disse alternative energiplaner tilgodese den overordnede målsætning for samfundet, som er høj beskæftigelse, fortsat økonomisk udvikling samt social og økonomisk udligning. Arbejdet skal være afsluttet meget hurtigt, idet det skal være klart, sådan at man kan træffe beslutninger allerede i begyndelsen af 1978. Netop denne hast tilsiger naturligvis, at der stilles en hel del sekretariatsmæssig og anden bistand til rådighed for kommissionen.

Når jeg gerne vil fremhæve denne kommission, er det naturligvis, fordi det radikale venstre for halvandet år siden foreslog en kommission med stort set samme målsætning og samme arbejdsplan. Det kunne måske have betydet, at vi i dag havde været i en bedre situation, end vi er, hvis der allerede dengang virkelig var kommet gang i at udarbejde de alternative forslag, sådan som man foreslår man skal gøre det i Sverige.

Til slut skal jeg blot sige, at vi naturligvis på baggrund af det, jeg har sagt, må afvise det foreliggende forslag og afvente de undersøgelser, regeringen foretager, samt afvente, at vi virkelig, i lighed med hvad der vil ske i Sverige, får opstillet alternative planer, sådan at vi har nogle valgmuligheder og kan se konsekvenserne af de valg, vi foretager.

Gert Petersen (SF):

Det er jo lidt ejendommeligt, når regeringen og regeringspartiet – som for få måneder siden havde den opfattelse, at spørgsmålet om indførelse af atomkraft i Danmark var klart, det var noget, man kunne køre løs med – kom til den erkendelse, at der vitterlig er en række uafklarede problemer, affaldsproblemer og andre, at så det konservative folkeparti nu kommer med forslag om uden hensyn til de uafklarede pro-

[Gert Petersen.]

blemer faktisk at gennemføre ikrafttrædelsesloven, sådan at vi nu skal beslutte overgang til atomkraft. Dermed ignorerer man totalt de indvendinger, som er kommet, og som altså havde en sådan styrke, at i hvert fald regeringspartiet ændrede holdning. Men det er da muligt, at det konservative folkeparti har den opfattelse, at der ikke er mere at undersøge, at hele sagen er klar, og at man bare kan køre løs. Jeg tror, når det drejer sig om befolkningen, at et flertal er af den modsatte opfattelse.

For vores vedkommende har vi ikke skiftet opfattelse. Socialistisk folkeparti erklærede, dengang vi drøftede sikkerhedsloven, at når det kom til spørgsmålet om ikrafttrædelse, ville vi gå imod, og det vil vi naturligvis også, når det er det konservative folkeparti, der nu kommer med en reel ikrafttrædelseslov.

Argumenterne for vores vedkommende kan siges at falde i to dele. For det første er der de rent øjeblikkelige – dette at undersøgelserne ikke er afsluttet, at man ikke ved, hvordan man kan løse affaldsproblemet. Man må vel endda sige, at de undersøgelser, som har fundet sted inden for det sidste par år, har været medvirkende til at skabe endnu mere pessimisme med hensyn til, om det er muligt at løse affaldsproblemet. Det er et sært argument, at fordi en række andre lande glade og optimistiske og uden at indse den problematik, som man i dag kender, begyndte at anlægge atomkraftværker, så skal vi gøre det samme – altså uden hensyn til den erkendelse, man har opnået i mellemtiden. Det er naturligvis et helt uacceptabelt argument.

Men dertil kommer også et andet sæt argumenter, som for os spiller en væsentlig rolle i argumentationen mod atomkraft i Danmark, og som ikke bare har gyldighed i den helt aktuelle situation, men også har gyldighed på længere sigt, nemlig for det første, at indførelse af atomkraft efter alt at dømme vil være en dyrere, en mere kostbar løsning end f. eks. at følge de ideer, som er fremsat i en alternativ energiplan, der blev udsendt af en række videnskabsmænd for nylig, og for det andet at atomkraft vil føre til en centralisering herhjemme, som vi anser for aldeles uønsket. Endelig at hvis man først siger ja til atomkraft, gennemfører et atomkraftprogram her i landet, så bliver den logiske konsekvens, at man om en 20-30 år, når uranlagrene er udtømt, går over

til anvendelse af plutonium – et meget farligt stof, hvis anvendelse kan få ganske katastrofale følger både i international målestok og også i national målestok. Netop dette perspektiv er blevet trukket frem i mellemtiden, siden vi sidst diskuterede disse spørgsmål, af en britisk kommission, hvor man helt klart vender sig mod overgang til såkaldt plutoniumøkonomi. Jeg har altså den opfattelse, at siger man a, så bliver det næsten nødvendigt, eller det bliver i hvert fald på det nærmeste uundgåeligt, at man også må sige b – altså: siger man atomkraft, så siger man også plutoniumøkonomi.

Hertil kommer yderligere, at der er en meget stor usikkerhed i befolkningen om, hvad man skal gøre. Også af den grund er jeg enig i, at en folkeafstemning under alle omstændigheder er nødvendig, hvis regeringen kommer med et forslag, og hvis der kommer flertal for et sådant forslag herinde.

Jeg vil godt følge den bemærkning til, at der ved en sådan folkelig debat og en folkeafstemning må være flere muligheder at vælge imellem. Her vil jeg pege på det alternativ, der som sagt blev fremlagt af en gruppe forskere for ganske nylig, og som jeg synes åbner helt anderledes perspektiver både af økonomisk karakter, af beskæftigelsesmæssig karakter og af udviklingsmæssig karakter end det forslag, som de konservative her er kommet med. Med helt anderledes perspektiver mener jeg helt anderledes positive perspektiver.

Honoré (KrF):

Regeringen fremlagde sidste år sin energiplan, og ifølge denne energiplan skulle vi i 1985 gennem kernekraft have dækket 6 pct. af vort energiforbrug. Udsættelsen af kernekraft-afgørelsen kan betyde, at vi i 1985 ikke får denne dækning af vores energiforbrug, og det vil sige, at vort behov for energi må dækkes ad anden vej, hvilket vil kræve en ændring af energiplanen. Hertil kommer, at hvis vi skal rette økonomien op, så skal vi måske have en ekstra energitilførsel på 4 pct. i 1985, altså et energiforbrug, der er 4 pct. større i 1985, end regeringen i sin energiplan regnede med. Det er i hvert fald den konklusion, som en af Industrirådets økonomer er nået frem til.

Vi er klar over, at beslutningen om at fremsætte et forslag til en ikrafttrædelseslov hviler på, at de nødvendige undersøgelser er gennemført. En sådan beslutning skal ikke jaskes igen-

[Honoré.]

nem, men den skal på den anden side heller ikke unødigt forhales.

Vi lægger ligesom venstre vægt på, at der står et bredt flertal bag ikrafttrædelsesloven, men jeg tror, det bliver nødvendigt for regeringen snart at fastlægge en tidsplan for en gennemførelse og en afslutning af de undersøgelser, der er i gang, eller som planlægges, så vi selv og befolkningen ved, hvornår regeringen agter at fremsætte forslag til en ikrafttrædelseslov.

Vi kan dog ikke tilslutte os det konservative folkepartis forslag, selv om vi forstår den alvorlige baggrund for dette forslag.

Ib Nørlund (DKP):

Som det fremgår af bemærkningerne, har hr. Ninn-Hansen intet glemt. De består væsentligt af citater af tidligere visdomsord fremsat her i tinget. På den anden side fremgår det også, at han heller intet har lært. Det er muligvis konservative dyder, som kan værdsættes på den kant.

For vort vedkommende vil jeg bare ganske kort sige, at det, som i og for sig er hovedsagen i problemet, er, at de betingelser, hvorunder man har foreslået at sætte en atomkraftproduktion i gang her i landet, ikke har kunnet vinde tillid i befolkningen, og det er der også berettigelse for.

I stedet for at overveje grundene til dette forslår hr. Ninn-Hansen bare at mase på og – som han jo tidligere har sagt – påtvinge befolkningen dette ligesom militære udgifter, som noget, man skal rette sig efter. Der er ikke i forbindelse med forslaget fremsat nogen ny argumentation. Der er ikke opstået nogen ny situation. Det synes jeg også fritager os for at besvare forslaget med en ny argumentation.

Vi indstiller forslaget til afvisning.

Arnfast (CD):

Der skal ikke være tvivl om, at centrum-demokraterne følger de intentioner, der er bag det konservative forslag. Vi mener, at det fremtidige behov for energi er klarlagt, og vi mener, at de rapporter, der foreligger, sådan set tydeligt understreger det. Vi kunne ønske, at der ville komme en beslutomhed fra regeringens side i dette spørgsmål. Alle de betænkeligheder, der nævnes, er jo efterhånden be-

lyst, men man kan naturligvis blive ved med at trække nye frem og trække sagen ud.

Der blev fremført heroppefra som et argument for nødvendigheden af en folkeafstemning – en mulighed jeg ikke vil udelukke – fra hr. Kjærulff-Schmidt fra fremskridtspartiet, at der i alle grupper findes medlemmer, som har en forskellig holdning til a-kraft, og det er medlemmerne ikke valgt på. Heroverfor må jeg gentage, hvad jeg har sagt tidligere, at det er vi. Centrum-demokraternes 4 medlemmer er valgt på, at de går ind for a-kraft hurtigst muligt. Det ved jeg med sikkerhed, for vi har faktisk ikke været til ét vælgermøde, hvor gruppen imod atomkraft ikke har rejst dette spørgsmål. Det var de meget energiske med over for alle kandidater. Jeg ved, at vi er blevet stillet over for det spørgsmål gang på gang, og at vi har svaret helt klart, at vi går ind for atomkraft.

Jeg forstår at forslaget skal i udvalg, og jeg vil gerne i den forbindelse sige, at vi, takket være ordenen herinde, ikke er medlem af det energipolitiske udvalg. Vi kan beklage, at det ikke er blevet gjort større; der er bestræbelser i gang for det, men vi er altså for lille en gruppe til at blive repræsenteret.

Jeg kan egentlig ikke tilføje debatten noget nyt, som ikke er sagt før fra vor side, men når der henvises til Sverige og Sveriges regering, så synes udviklingen for mig at være ganske klar. Den svenske regerings leder startede i hvert fald ret så energisk som en, der førte atomkraften frem som et debatspørgsmål, men hvad skete der, da man dannede regering? Så blev man nødt til at acceptere en fortsættelse af udbygningen af a-kraft. For os er det et eksempel på – med alle de moderationer, som fru Lone Dybkjær nævnte – at ansvarlige regeringer bliver nødt til at tage en stilling til dette spørgsmål, og det vil vi gerne opfordre vores regering til at gøre også.

Man snakker om en alternativ plan, som kan blive mere eller mindre udbygget osv. Vi har jo allerede én, og jeg mener ikke mindst i de sidste dages debat at have set, at den er underkendt, den arbejder med for små tal, og den har et for optimistisk syn på, hvad andre former for besparelse o. lign. kan medføre. Men jeg kan i øvrigt ikke se, at starten på at indføre a-kraft i Danmark skulle hindre, at man udfører også alle de andre intentioner, der ligger i denne alternative plan.

[Arnfast.]

Vi må altså opfordre regeringen til snarest muligt at finde sine egne ben, også af hensyn til den folkeafstemning, som måske bliver resultatet. Så ved man, hvor det store parti er, og hvor vi andre mere eller mindre helhjertede partier stiller os. Der skal ikke være nogen tvivl om os; vi mener fortsat, at vi skal tilgode den kommende generation og den kommende industri ved at sikre bedst muligt en kraft, der ikke er afhængig af, om Saudi-Arabien vil gå sammen med de andre olieleverandører.

Wilhelm (VS):

For VS' skyld havde man såmænd ikke behøvet at søge disse yderligere oplysninger, som man besluttede i sommer. Vi mener, at denne problematik på alle de væsentlige områder var tilstrækkelig belyst, og at grundlaget var tilstrækkelig solidt til, at man på det grundlag kunne beslutte sig for afvisningen.

Men det er da ikke det samme som at sige, at der ikke er sket noget i mellemtiden, og jeg synes nok, det er interessant, nu da de konservative kommer med forslaget, bare kort at resumere: hvad er så det egentlig, der har suppleret de oplysninger i den tid, der er gået, siden regeringen – med tilslutning fra nogle partier i hvert fald – i sommer besluttede, at der var ting, der skulle oplyses yderligere? Der er sket det, at der simpelt hen ikke er gået en uge, uden at der er kommet nye argumenter på så at sige alle områderne.

Der er kommet nye argumenter til belysning af, hvorvidt det var rigtigt, at det var en tvungne nødvendighed at etablere sig med a-kraft. Der er kommet nye argumenter omkring de alternative muligheder. Der er kommet nye argumenter og oplysninger og facts omkring driftssikkerheden af de bestående a-værker. Der er kommet nye argumenter omkring ulykkesfrekvenserne, de gamle tal har måttet revideres. Der er kommet nye argumenter omkring forsyningssikkerheden, udsigten til overhovedet at få uran i midten af 1980'erne, i slutningen af 1980'erne, i begyndelsen af 1990'erne. Der er kommet nye argumenter omkring a-kraftens økonomiske konkurrencedygtighed. Der er kommet nye argumenter omkring den fortsatte økonomiske konsekvens. Der er kommet nye argumenter omkring affaldsproblemerne. Og der er kommet nye argumenter omkring den

struktur, som a-kraftens indførelse ville påtvinge os i retning af centralisering på en lang række andre måder end bare energiforsyningen.

Sammenfattende om alle disse nye argumenter, som er raslet ind hver eneste uge, siden den beslutning om udsættelsen blev truffet i sommer, kan det siges, at hvert eneste af disse argumenter entydigt går i retning af at svække tilhængerne af a-kraften, at svække argumentationen for a-kraften, og lige så entydigt går i retning af at styrke modstanden mod a-kraften.

Det undrer ikke mig, at hr. Ninn-Hansen i denne malstrøm af nye oplysninger står fast. Konservative er så stolte over, at de er så moderne, at de opfatter, at der var noget, der hed a-kraft, og samtidig er de for konservative til at opfatte, at de ting altså udvikler sig, og at der er gode grunde til at skifte mening om noget, som nogle af os andre – jeg vedkender mig det for mit eget vedkommende – for 15–20 år siden satte store forhåbninger til, den fredelige udnyttelse af kerneenergien.

Et par ordførere har henvist meget til den ulykke, der ligger i, at her vil være et punkt i regeringens energiplan, der måske ikke kan opfyldes, og det drejer sig om nogle procent af energiforsyningen. Jeg tror nu, at venstres ordfører kom til at benytte 1995-tallet i stedet for den 1985-situation, han faktisk ville udtale sig om med sine 15 pct., men skidt nu med det. Til de par ordførere, der har anvendt det argument, vil jeg da godt sige, at det virker på mig aldeles hult og hyklerisk, i og med at de samme partier ikke så meget som kløede sig i nakken, da regeringen skød sønder og sammen et andet vigtigt punkt i sin egen energiplan, da man i og for sig overlod hele hånds- og halsretten over energiforekomsterne i Nordsøen – og specielt gassen, som også skulle udgøre 15 pct. af den danske energiforsyning på et tidspunkt efter regeringens plan – overlod hele hånds- og halsretten over de leverancer til private firmaer, med den konsekvens at der ikke er nogen som helst garanti for, at disse energiresourcer kan bruges her i landet. Da hørte man ikke et kvæk fra de pågældende partier. Jo, det gjorde man nok, man hørte en støtteklæring til regeringen, som gik ud på, at dér kunne man bare give los.

Til allersidst vil jeg gerne takke handels- og energiministeren for hans udtalelse her, som havde været aldeles overflødig, hvis den ikke

[Wilhelm.]

var ment. Den understreger, hvad vi hele tiden har sagt, at der er tale om en taktisk udskydelse. Det er stadig væk regeringens hensigt så vidt overhovedet muligt at køre det her igen på et tidspunkt, når modstanden er mindsket. Ministeren sagde, at regeringen håbede, beslutningen til sin tid bliver positiv. Den udtalelse vil jeg gerne trække frem og bede alle, der medvirkede til, at dette spørgsmål ikke blev kuert igennem i kraft af en fuldstændig overordnet beslutning herinde, på trods af hvad befolkningen mente, og som har sørget for, at argumenterne kom frem i offentligheden, at debatten kom frem i offentligheden, om at tage som en påmindelse om, at der ikke er nogen som helst grund til at svække kampagnen for stadig væk at oplyse om a-kraften og om energispørgsmålene i øvrigt. Ministeren har her klart og uprovokeret bekræftet, at det stadig væk er regeringens hensigt at nå frem til det, han kalder en positiv beslutning – i tråd med den idé, der ligger i dette forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ninn-Hansen) (KF):

Det er jo almindeligt, når et parti fremsætter et forslag og hører ordførernes udtalelser, da at sige tak for tilslutningen og argumentere imod dem, der siger det modsatte. Hvis jeg nu skulle bedømme det her ud fra et partitaktisk synspunkt, så skulle jeg skynde mig at sige; ja men det er da særdeles glædeligt, at et flertal i denne sal ikke vender sig imod det, der er hensigten, meningen med forslaget, nemlig at give plads for atomkraft her i landet, for sådan er det jo. Et stort flertal har sagt, at det er de indforstået med. Men jeg vil gerne i denne sag se væk fra dette sædvanlige partitaktiske mønster, for der er nemlig noget ganske andet, der gør sig gældende, nogle vage ytringer, hvor ingen kan finde ud af noget som helst.

Jeg tænker her ikke alene på regeringens standpunkt i sagen – vidt forskelligt fra de klare udtalelser, som handelsministeren fremsatte sidste år i maj måned – også hvis man sammenligner udtalelserne nu med udtalelserne fra de ordførere, der var i maj, får man indtryk af den samme vaghed.

Undertiden må man foretrække en ærlig modstander fremfor de lukkede holdninger. Hr. Wilhelm hører til de ærlige modstandere. Vi vil gerne have et opgør både med ham og

hans parti om disse spørgsmål, men vi beklager, at der er alt for mange mennesker – først og fremmest i dette ting, men også andre steder – der går uden om det væsentlige.

Hr. Erik Holst stillede mig et relevant spørgsmål, nemlig: hvad er motiverne til, at vi fremsætter dette forslag? Må jeg svare på følgende måde:

»Politik er at beslutte, også selv om afgørelserne kan forekomme ubehagelige. Energi-problemer er indviklede. Ingen af os her kan se alle aspekter ved alle energiformer, hverken miljømæssigt, beskæftigelsesmæssigt eller på anden vis.

Jeg finder handelsministerens – altså den forrige handelsministers – »redegørelse og de oplysninger, der er tilgængelige for folketinget, som værende tilstrækkelige til, at man på grundlag heraf kan tage en beslutning om en dansk energipolitik og om at lade kernekraft indgå i vor energiforsyning.«

Det er et klart svar, og det er et citat fra hr. Erik Holsts udtalelser i maj måned. (Folketingets Forhandlinger 1975–76 sp. 10120). Jeg mener dermed, at jeg har besvaret spørgsmålet om motiver, som hr. Erik Holst skulle være den sidste til at stille spørgsmål om til andre.

Lad mig i stedet for spørge hr. Erik Holst: hvad var meningen med udtalelsen dengang, sammenholdt med det hr. Erik Holst siger i dag?

Man får virkelig indtryk af – det gik igennem næsten alle ordføreres taler her i dag, fra både modstandere og tilhængere – at dette er det alvorligste spørgsmål her i landet, for det hænger sammen med mange af de ting, der giver os problemer, spørgsmålet om vor velfærd, spørgsmålet om beskæftigelsen, spørgsmålet om vi her i landet vil have en udvikling i fortsættelse af den, vi tidligere har haft, eller om vi vil følge – måske ikke hr. Wilhelms tilhængere, når de taler om nulvæksten. Det er selvfølgelig det afgørende problem i den forbindelse. Vil man det ene, eller vil man det andet? Kan de, der overværer denne debat, få et indtryk af, at her er virkelig en parlamentarisk forsamling, der tager hele den sag dybt alvorligt? Jeg tvivler, og det er ikke alene på grund af deltagerantallet. Det er på grund af hele den sags behandling.

Hvad skal befolkningen egentlig tro? Vi har haft to regeringer, der har fremsat forslag om,

[Ninn-Hansen.]

at atomkraften skulle gennemføres her i landet, men man er vejet tilbage for at handle i sagen, selv om hr. Erik Holst har ret i, at politik er at beslutte. Det siger han efter at have citeret hr. Palme på udmærket måde.

Hvis vi ser på realiteten i sagen, så har hr. Honoré ganske rigtigt nævnt, at denne udsydelse betyder, at regeringen hamrer sin egen energiplan i stykker. Der henvises til den udtalelse, som Industrirådet har fremsat – en udtalelse, som indeholder megen realitet. Kontorchef Jørgen Hansen siger her som konklusion på sin artikel:

»Hvis vi ikke er dygtigere til at spare energi end de øvrige europæiske lande, hvis vi ikke indfører atomkraft, og hvis produktionsvæksten i de kommende mange år bliver på de mindst 6–7 pct. pr. år, som det kræver at nå regeringens erklærede mål i den økonomiske politik, så mangler Danmark i 1985 ca. 40 pct. af den energi, vi har behov for. Hvis der skulle opstå forsyningsvanskeligheder med olien i fremtiden, kan det på denne baggrund blive ganske koldt i Danmark.«

Det er altså det kolde Danmark, mange åbenbart foretrækker, når de har så forfærdelig god tid i denne sag.

Hr. Gert Petersen har ret i, at der nok er nogle stemninger, der skal bekæmpes. Men skal de ikke bekæmpes? Jeg har en anden udtalelse, den lyder sådan:

»Vi er nået dertil, at stemningsbølgerne, irrationelle elementer har indflydelse på den demokratiske beslutningsproces. Her som andetsteds er der formodentlig et solidt folketingsflertal for, at vi bør udnytte atomkraft som energikilde. Men samtidig en bekymring for modreaktionerne.«

Der tales nærmere om disse, og artiklen slutter med ordene:

»Men i mellemtiden kommer vi lidt for langt bagud. Og det er jo ikke netop sagen for dette energiske, men energifattige land.«

Hr. Gert Petersen kender den, der har svaret ham, så jeg behøver ikke at gøre ham opmærksom på, at det er hr. Morten Lange, der i hvert fald har haft stor indflydelse på stiftelsen af det parti, hr. Gert Petersen tilhører, og som regeringen har udpeget som formand for energirådet. Det haster altså.

Hvordan kommer vi så frem i den sag? For med den tilslutning, der er til principper og alt

det der, men mangel på handlekraft, når vi jo ikke langt nok.

Hr. Kjørulff-Schmidt rørte ved spørgsmålet, da han sagde, at vælgerne ikke havde taget stilling til atomkraft. Jo, vi har haft valg, efter at det første forslag om atomkraft var fremsat. Vælgerne har haft lejlighed til ved et folketingsvalg at tilkendegive deres opfattelse. Men når folketingsvalget kommer, uanset på hvilket tidspunkt, så er vi nogle stykker, der skal yde vort bidrag til, at atomkraftsspørgsmålet bliver hovedspørgsmålet i denne valgkampagne, for det er det tilstrækkelig alvorligt til. Det kan vi være enige om.

Folkeafstemning, ja vel, hvis det er betingelsen, så kan vi tale om det. Vi har ikke behov for en folkeafstemning i den sag, men hvis vi kun kan komme igennem med atomkraftsagen ved at knytte en folkeafstemning til det, så kan vi tale om det. Men beslutningen må selvfølgelig først tages her. Det er folketetinget, der afgør tingene som lovgivningsmagt, så kan man spørge befolkningen, om de ønsker at sætte det til side, som folketetinget har bestemt. Vi er klar til det, vi er ikke ængstelige for en folkeafstemning, og det er mere afgørende nu at få en beslutning, der haster kolossalt, end at blive ved med at tale om sagen på den måde som desværre adskillige gør her i salen og andre steder.

Handelsministeren (Per Hækkerup):

Hr. Karlskov Jensen stillede mig det spørgsmål, hvornår resultatet af de iværksatte undersøgelser kan foreligge. Hertil kan jeg svare, at det kan jeg ikke sige noget bestemt om. Med hensyn til undersøgelsen vedrørende ressourceanvendelsen og ressourceprioriteringen så arbejdes der med det i det nævnte udvalg. Jeg har spurgt til, hvorledes det går med dette arbejde, og det svar, jeg har fået tilbage, er, at vi formentlig kan vente en redegørelse, som vi så kan tage stilling til, omkring efteråret 1977. Med hensyn til det andet spørgsmål, hvorledes det går med undersøgelsen af affaldsproblemet, er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at sige noget om, hvornår en redegørelse kan foreligge. Det er velbekendt, at miljøministeriet og miljøstyrelsen har kontakt med og drøftelser med de tilsvarende svenske myndigheder med hensyn til de planer, der har været om et eventuelt samarbejde om løsning af affaldsproblemet. Der er ikke udsigt til, at disse drøftelser meget hurtigt vil føre til noget resultat, men

[Handelsministeren.]

nogen definitiv tilkendegivelse vedrørende tidspunkter foreligger ikke.

Jeg blev dernæst af hr. Karlskov Jensen spurgt, hvornår det vil være rimeligt at give en redegørelse til folketinget. Man kan sige, at det var måske rimeligt at afvente resultatet af disse to sæt af undersøgelser. Det er dog tænkeligt, at det vil være rimeligt at give en redegørelse til folketinget på et tidligere tidspunkt under hensyntagen til den udvikling, der i øvrigt er i gang på det energipolitiske område, altså give – hvad der jo er hensigten – en almindelig energipolitisk redegørelse på et tidligere tidspunkt. Det er således, at vi i handelsministeriet arbejder ikke blot med konkrete planer i forbindelse med de drøftelser, der foregår i øjeblikket, som også vedrører udformningen af energipolitikken, men at vi arbejder med planer om en videreudvikling af energipolitikken gennemførelse. Når disse planer er en lille smule mere konkretiseret – og det tror jeg ikke vil være så forfærdelig længe – ville jeg mene, det var rimeligt at give en almindelig energipolitisk redegørelse.

Hr. Kjærulff-Schmidt bebudede, at fremskridtspartiet i tilknytning til det lovforslag, der nu foreligger, vil stille ændringsforslag om, at der skal være folkeafstemning om spørgsmålet den 17. maj. Jeg noterer naturligvis med interesse, at hr. Kjærulff-Schmidt har den opfattelse. Jeg må mene, at vi næppe på det tidspunkt har nået den afklaring på de to områder, jeg refererede til først, som vil gøre det muligt på et tilstrækkelig oplyst grundlag at tage en stilling. Men det får vi jo lejlighed til at drøfte, når lovforslaget kommer til anden og tredje behandling.

Til hr. Wilhjelm skal jeg kun sige, at han forstod min betragtning korrekt; det er fortsat regeringens opfattelse, at anvendelsen af kerneenergien må indgå i løsningen af det danske energiproblem, men det er også korrekt, at det naturligvis må afhænge af svaret på de undersøgelser, der i øjeblikket er i gang om, hvornår det kan ske. Og spørgsmålet om behandlingen af affaldsproblemet, som jo ikke bare er et spørgsmål om resultatet af de drøftelser, man fører med de svenske myndigheder, må også finde sin afklaring, før man kan træffe sin endelige beslutning om iværksættelse af atomenergien.

Hr. Kjærulff-Schmidt – sludder, hr. Wil-
249 Ft

hjelmm; begge de herrer bedes undskylde fejltagelsen – altså hr. Wilhjelm nævnede en række områder, hvor der var fremkommet oplysninger, som han mente havde bestyrket den opfattelse – hvilket ikke var nødvendigt for ham selv, hans overbevisning er jo klippefast – at man ikke skal anvende kerneenergi. I tilknytning til den redegørelse, jeg fremsendte til energiuvalget af 7. december, som svar på spørgsmål nr. 9, tror jeg det var, fra energiuvalget, vedføjede jeg en redegørelse for den internationale vurdering af energiuudviklingen, af olieforbruget, og det kan ikke bestrides, at den i hvert fald ikke tjener til at styrke hr. Wilhjelm eller andres optimisme, men tværtimod til at understrege alvoren i de energiproblemer, vi står over for, og som jeg på ingen måde skal underkende.

Så vil jeg gerne sluttelig gøre et par bemærkninger til hr. Ninn-Hansen, der jo ligesom svang sig op til lidt moralsk forargelse, da han talte om de luskede holdninger. Nu følte jeg mig ikke truffet, men da jeg er medlem af det samme parti som hr. Erik Holst og det åbenbart var hr. Erik Holst, der blev sigtet til, må jeg vel påtage mig en del af ansvaret, da hr. Erik Holst og jeg er enige i det standpunkt, vi har indtaget til dette spørgsmål. Jeg kan ikke se, at der er noget som helst lusket i, at man ønsker at få en klarhed på de to afgørende spørgsmål, som vi behandler, og det underer mig i og for sig, at der er nogen, der mener, at man uanset besvarelsen af disse spørgsmål nu og her kan træffe en afgørelse. Det underer mig, fordi det efter min opfattelse ikke tyder på den ansvarlighed over for problemets alvor, som hr. Ninn-Hansen i øvrigt gav udtryk for.

Endelig vil jeg sige, at når hr. Ninn-Hansen – også moralsk – svinger sig op til at tale om partipolitiske synspunkter, som burde være den sag fremmed, er jeg ganske enig med ham og forstår derfor endnu mindre hans begrundelse for at fremsætte lovforslag.

Erik Holst (S):

Jeg spurgte hr. Ninn-Hansen, hvad motivet kunne være bag fremsættelsen. Hr. Ninn-Hansen svarede med at citere fra debatten i maj måned, da regeringens energiplan blev fremlagt. Siden den tid – og det ved hr. Ninn-Hansen som medlem af det energipolitiske udvalg godt – har vi arbejdet såvel med energiplanen som med spørgsmål i forbindelse med kernekraft.

[Erik Holst.]

Den 10. august fik udvalget fra energiministerens, den daværende handelsminister, et brev, hvori man klarlagde, at der var to hovedspørgsmål – der var flere – men i hvert fald to vigtige spørgsmål, som man fandt det nødvendigt at undersøge yderligere, før en endelig beslutning blev taget. Det var både prioriteringen af samfundsressourcerne og navnlig de problemer, der knytter sig til en betryggende opbevaring af radioaktivt affald. Mener hr. Ninn-Hansen i fuldt alvor, at vi i dag skulle bakke op bag et forslag, der siger: nu begynder vi at etablere kernekraftværk i Danmark, til trods for at hverken det ene eller det andet spørgsmål er blevet klarlagt for energipolitisk udvalg? Med hvor stor alvor mon man så vil betragte vore fremsættelser af lovforslag her i folketinget ude omkring i befolkningen? Jeg tror, det er med meget lidt alvor.

Det forbavser mig også, at hr. Ninn-Hansen ikke lige kort kommenterede den vurdering fra energirådet, at den udsættelse, der skyldes, at disse vigtige spørgsmål bliver yderligere undersøgt og muligheden for en nordisk løsning også går med ind i billedet, ikke behøver at skabe et større problemkompleks med hensyn til tidsfølgen. Energirådet, der har haft alle oplysninger, alle vurderinger og alle synspunkter tilgængelig, mener altså ikke som hr. Ninn-Hansen, at det betyder en varig ændring af energiplanens tidsmæssige følge.

Det at karakterisere forskellige udtalelser og fremsættelser med nedvurderende udtryk ligger mig ret fjernt, men jeg må måske dog lige til allersidst minde om, at det var den samme ordfører for det samme parti, der for ikke ret lang tid siden foreslog, at man skulle udsætte ikrafttræden af elforsyningsloven, der muliggjorde en etablering af kernekraft, såfremt denne lov ellers var blevet vedtaget. Når man fremsætter disse to lovforslag på omtrent samme tidspunkt, kan man ikke have ment ret meget med nogen af dem.

Lone Dybkjær (RV):

Handelsministeren nævnte, at regeringen – og det har vi da også tidligere fået at vide – havde to hovedgrunde til at udskyde beslutningen om atomkraft i sin tid, nemlig de samfundsøkonomiske investeringer og spørgsmålet om affald, og jeg sagde, at vi var enige med regeringen i, at det var to meget vigtige spørgs-

mål at få belyst, men at vi derudover også havde nogle andre synspunkter, som jeg ikke da ville komme frem med, idet jeg i stedet for fremhævede det arbejde, der foregik i Sverige.

Jeg synes, man skal lægge mærke til – og når jeg går herop nu, er det, fordi jeg synes, jeg har fået det yderligere bekræftet i dag – at den afgørende forskel mellem det arbejde, der udføres her i Danmark, og det, der vil komme til at foregå i Sverige, er, at man i Sverige ønsker at opstille alternative planer, så man har noget at vælge imellem. Jeg er på grundlag af de udtalelser, der er faldet her, blevet lidt bekymret for, om vi egentlig får noget at vælge imellem, og jeg vil derfor spørge handelsministeren, om vi faktisk får nogle ting at vælge imellem, f. eks. en energiplan med atomkraftværker og en energiplan, der ikke er bygget på atomkraftværker. Jeg kan ikke forstå, at man ikke kan fremlægge sådanne planer, for hvis man er så overbevist om, at det er så dejligt med atomkraftværker her i landet, må det dog være nemt også gennem planer at overbevise os andre og befolkningen.

Så sagde hr. Arnfast, at det svenske udspil – og her tænkte han på, at man havde foretaget opladning i atomkraftværker i Sverige, også efter at den ny regering var tiltrådt – for ham viste, at en hvilken som helst ansvarlig regering måtte tage stilling til spørgsmålet om atomkraftværker. Ja men det er da klart, at en hvilken som helst ansvarlig regering må tage stilling til spørgsmålet om atomkraftværker. Men spørgsmålet er i virkeligheden ikke særlig relevant; det afgørende er, på hvilket grundlag regeringerne ønsker at tage stilling. Den svenske regering har altså ment, at grundlaget var for ufuldstændigt dels til at stoppe et allerede igangværende program, dels til at lade det fortsætte, uden at man fik belyst tingene nøjere. Det er det, man har villet gøre, og det synes at være fornuftigt. Jeg synes, at det kommissorium og det udspil, der er kommet fra den svenske regerings side, er udmærket, og at vi burde lære noget af det også her i Danmark.

Hr. Ninn-Hansen rettede ikke specielt skytset direkte mod mig, men mod atomkraftmodstandere mere generelt, da han talte om nulvæksttilhængere o. lign. Jeg har også oplevet folk her i salen fra andre partier, der har været langt værre i deres argumentation, end hr. Ninn-Hansen var i dag, men jeg synes alligevel, man skal holde sig lidt til, hvad både

[Lone Dybkjær.]

atomkrafttilhængere og atomkraftmodstandere rent faktisk argumenterer med. Der er en hel del atomkraftmodstandere, som ikke argumenterer på grundlag af nulvækst eller noget lignende, men beder om et mere konkret og bedre beslutningsgrundlag end det, vi har i dag. Det er så simpelt altid at skyde hinanden motiver i skoene, men det er måske netop af den grund, vi får det, som hr. Ninn-Hansen citerede hr. Morten Lange for, nemlig stemningsbølger og irrationelle vurderinger i det danske samfund. Netop den form for argumentation af bl. a. hr. Ninn-Hansen medvirker til at opbygge sådanne stemningsbølger.

Vælgerne har jo ikke haft lejlighed til at stemme om spørgsmålet om atomkraftværker, og hvis hr. Ninn-Hansen føler, at atomkraftværker er et så afgørende spørgsmål, må det vel også være rigtigt at tage det væk fra den almindelige politiske debat, der jo vil komme til at omhandle mange ting, og lægge det ud til f. eks. en folkeafstemning.

Til allersidst: hr. Ninn-Hansen sagde, at vi ikke har behov for nogen folkeafstemning. Nej, det er måske heller ikke så afgørende. Det afgørende er, om folket har behov for en folkeafstemning.

Wilhelm (VS):

Jeg beklager naturligvis, at jeg har opfattet regeringens hensigter korrekt. Jeg havde håbet, det var anderledes og jeg ville have undgået at provokere regeringen til at stå fast på sit forkerte synspunkt, men det var heller ikke mig, der gjorde det. Men når nu regeringen har de hensigter, vil jeg dog sige, det er bedre, at de bliver trukket frem i lyset, og det var ministeren selv, der startede på det.

Ministeren nævnte, at der var kommet nye argumenter vedrørende olieforsyningen, og at de modsagde min optimisme. Jeg ved ikke, hvor han har den fra; jeg har aldrig udtrykt nogen optimisme med hensyn til olieforsyning, og jeg synes sådan set, at VS' egne energiforslag dementerer en sådan overfladiskhed eller uansvarlighed. Vi har taget sigte på i langt højere grad end planerne om de fem a-kraftværker at få opbygget en alternativ energiforsyning og – jeg repeterer – dækkende 38 pct. af det nuværende energiforbrug med andre kilder, som indgår i regeringens plan.

Ministeren havde også en bemærkning om det med det klippefaste. Nu ved jeg ikke, om det er så odøst at være klippefast, men den går ikke rigtig i denne situation, hvor jeg lige har stået for, jeg ved ikke hvilken gang og sagt: jeg er en af dem, der har skiftet mening inden for de sidste 15–20 år. Jeg har været med til at agitere for a-kraftudbygning her i landet i slutningen af 1950'erne, da vi alle sammen troede på, at det var mindre problematisk. Men det kendskab, vi havde i sommeren 1976, var for mig tilstrækkelig klart til, at man ikke behøvede yderligere undersøgelser. Og i virkeligheden var en masse af det, som regeringen lige pludselig fandt ud af burde undersøges videre, noget, man havde vidst, hvis man havde villet.

Hr. Ninn-Hansens bemærkninger om nulvækstprofeter og den slags skal jeg forbigå; de rammer ved siden af. Vi har i VS aldrig talt om nulvækst; vi har talt om, at vi anfægtede det blinde vækstforløb, man tilstæbte i et kapitalistisk samfund, og vi anfægter selve det vækstbegreb, man opererer med, og som ikke måler, om folk har det bedre og føler, de har en bedre tilværelse el. lign., men alene måler i kroner og øre og procenter, om et eller andet temmelig fiktivt nationalprodukt stiger.

Der er stadig væk problemer, der skal løses, og der er stadig væk problemer, der også kræver et energiforbrug, og bl. a. derfor har vi foreslået en alternativ energiudbygning, som er meget omfattende, som er meget kontant, og som ikke lægger op til nogen øjeblikkelig hverken nulvækst eller voldsom nedgang i energiforbruget.

Så vil jeg til sidst sige, at hr. Ninn-Hansens anvendelse af Morten Lange i denne debat næsten forekommer mig umenneskelig. I betragtning af hvilke vinde og storme hr. Gert Petersen, som blev udsat for den anvendelse, i forvejen er ude for, synes jeg næsten, det er umenneskeligt at begynde at slå ham i hovedet med Morten Lange. På den anden side kan jeg ikke forestille mig, at der er ret mange, der vil føle de slag særlig tungt. Jeg har aldrig oplevet Morten Lange, heller ikke dengang han var hr. Morten Lange og medlem af dette ting, sige noget som helst seriøst i energidebatten. Den Morten Lange, der over én kam – det var vistnok i den samme artikel, som hr. Ninn-Hansen læste op – stemplede samtlige a-kraftmodstandere som hjemmefødende, biodynamiske barfodsgængere, og som derved kvalificerede sig

[Wilhelm.]

til at blive håndplukket af regeringen til at være formand for energirådet, synes jeg ikke vi behøver at tage særlig højtideligt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ninn-Hansen) (KF):

I de mange år, hvor hr. Morten Lange og jeg har været medlem af dette ting sammen, er der vist ingen af os, der har oplevet, at vi skulle forsvare hinanden. Jeg kan forstå, at det bliver nødvendigt efter hr. Wilhelms sidste bemærkning. Jeg tror dog, at det er forholdsvis overflødig, for hr. Morten Langes viden om disse ting synes jeg ikke man kan klare med en bemærkning som den, hr. Wilhelm kom med, og jeg går da ud fra, at når regeringen har udnevnt hr. Morten Lange til formand for energirådet, skyldes det ikke kvalifikationer af den art, hr. Wilhelm omtalte.

Må jeg sige til hr. Erik Holst i den forbindelse, at det egentlig er lige skrap nok at få at vide, at jeg ikke har interesseret mig for energirådets udtalelse, når jeg direkte har citeret, hvad deres formand sagde så sent som i går, udtalelser, som kun kan forstås på den måde, at han ønsker en afgørelse, at han advarer imod at udsætte sagen.

Jeg forstår heller ikke hr. Erik Holsts bemærkninger om elforsyningsloven; det var simpelt hen en forkert fremstilling. Vi foreslog en udsættelse af elforsyningslovens ikrafttræden, indtil spørgsmålet om atomkraft var afgjort, og det var der jo særdeles god grund til. Det betyder selvfølgelig ikke på nogen som helst måde en afstandtagen fra atomkraft. Tværtimod. Vi ønsker at fastholde den rækkefølge, som også oprindeligt var regeringens i denne sag.

Hr. Erik Holst siger videre, at jeg ikke har beskæftiget mig med de spørgsmål, det drejer sig om, og som er grundelsen for udsættelsen. Ja men hvad er det for spørgsmål, vi har sagt ikke skal undersøges? Jeg er da bekendt med – jeg ved ikke, om hr. Erik Holst er det – at man i Nordisk Råds økonomiske udvalg har haft en drøftelse om opbevaring af affald, og at man kan forvente en henvendelse til de nordiske regeringer – og den skal vel behandles på februarmødet – en henvendelse, der går ud på, at man skal gøre en fælles nordisk indsats, også skaffe den nødvendige økonomi dertil, i forbindelse med spørgsmålet om atomaffald. Men det betyder da ikke, bør ikke betyde, en udskydelse af beslutningen. Der er jo andre af de

lande, der deltager i den drøftelse og også skal deltage i behandlingen af spørgsmålet om opbevaring af atomaffald, som i forvejen og længe har haft kernekraft i deres lande.

I øvrigt vil jeg citere hr. Erik Holst, skønt han øjensynlig ikke kan lide det. Når hr. Erik Holst i maj måned kunne sige (Folketingets Forhandlinger 1975-76, sp. 10119):

»I udlandet findes der erfaringer fra de sidste 20 år vedrørende kernekraft. Intet energiområde er så vel udforsket vedrørende sikkerhed, miljøskader og affaldsproblemer som atomkraft.«

så kan han da ikke bebrejde os, at vi i januar er tilfreds med det, hr. Erik Holst selv gav udtryk for i maj måned han var tilfreds med; der er jo ikke kommet noget som helst frem, der viser, at det, hr. Erik Holst sagde, ikke længere holder stik i januar.

Jeg forstår, nogle er blevet noget utilfredse med bemærkningen om, at der var nogle ordførertaler, der var mere vage i dag end dem, der blev holdt af de pågældende partier sidste gang; jeg må tilføje, at det selvfølgelig ikke gælder alle, for der var også meget klare udtalelser imellem.

Jeg undrede mig også over, at fru Lone Dybkjær mener, at bemærkningen om nulvækst var rettet til hende. Jeg nævnte hr. Wilhelm eller i hvert fald nogle af hans tilhængere i den forbindelse, men ikke fru Lone Dybkjær. Fru Lone Dybkjærs udtalelser i atomkraftsagen har været klare nok. Vi er ikke enige, men jeg mener ikke, jeg på noget som helst tidspunkt har indvendt noget imod udtalelsernes klarhed.

Vedrørende spørgsmålet om folkeafstemning sagde fru Lone Dybkjær: ja men det vil da være bedre med en folkeafstemning end et folketingsvalg. Måske. Jeg har blot sagt, at hvis vi får et folketingsvalg, hvornår vi end får det, må vi selvfølgelig søge at gøre de alvorligste sager til hovedproblemet, og det er dette. Men en folkeafstemning forudsætter en beslutning truffet i folketinget – og det radikale venstre har jo altid henholdt sig til grundloven – først folketinget, så kan man gå ud at spørge befolkningen, der kan sige ja eller nej. Der er ikke så langt imellem os i den sag; hvis det er vejen frem, lad os så finde frem til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet [af Knud Jespersen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 24. Fremsat 1/12 76).

Forslaget sattes til forhandling.

Handelsministeren (Per Hækkerup):

Forslaget til folketingsbeslutning svarer jo til det forslag, som blev fremsat i december 1973. Ved den lejlighed var der ikke tilslutning til forslaget, som man fandt ikke ville føre til løsning af de problemer, det sigtede på at løse. Jeg kan her henholde mig til de bemærkninger, som på daværende tidspunkt blev gjort vedrørende den daværende regerings holdning til dette forslag. De er analoge med dem, som mit parti gav udtryk for, og jeg ser derfor ikke, der er nogen grund til at gå ind for at acceptere denne folketingsbeslutning. Jeg anser den for at være overflødig.

Erik Holst (S):

Socialdemokratiet kan ikke tilslutte sig denne folketingsbeslutning, der jo går på tre punkter.

Det første skulle sikre vores levering og forsyning med energi. Vi mener, at der, hvis man gennemførte den første del af dette forslag, ville opstå større usikkerhed, at der ville være meget store milliardinvesteringer at foretage, at der ville være mere bureaukrati, og at der ville være større problemer i det hele taget. Derfor ser vi ikke nogen som helst grund til at ændre vores stilling fra sidste gang, det blev behandlet, i 1973.

Om det næste punkt kan vi til gengæld sige, at det har vores sympati. Der står nemlig meget enkelt: »De ansatte i energisektoren skal have en anstændig løn«. Hvorfor man lige netop nævner energisektoren, forstår vi ikke. Vi synes, at alle lønmodtagere skal have en anstændig løn.

Hvad angår det tredje punkt, at forsvarets olielagre skal stilles omgående til rådighed for

civile formål, fatter vi ganske simpelt ikke, at det er muligt at skrive noget sådant. Enten kan man gå imod forsvaret, og så kan man sige, at når forsvaret bliver ophævet, skal man beslaglægge dets olielagre, hvis der var nogen. Men at sige: der er et flertal her i folketinget, der går ind for et forsvar, men vi skal ophæve dets mulighed for at have olielagre, dem skal vi beslaglægge, forekommer højst ejendommeligt at ville argumentere og fremsætte forslag om. Der er kun én ting, jeg har været lidt usikker på, og som har forbavset mig lidt, og det er, at det kommunistiske partis ordfører ikke har været medunderskriver denne gang, og at det ikke er hr. Knud Jespersen, der sidder i den stol, der er ordførerens stol hos det kommunistiske parti.

Johan Philipsen (V):

Når man læser overskriften til beslutningsforslaget, bliver man forventningsfuld, for det er jo en meget ambitiøs overskrift: »Løsning af energiproblemet«, og det trænger vi jo i allerhøjeste grad til. Men fortsættelsen indeholder unægtelig noget helt andet, for det er jo et ekspropriationsforslag, der medfører, at staten skal udrede nogle kæmpeerstatninger, forslaget giver ringere forsyningsmuligheder, etablerer et monopol, der er i strid med Danmarks internationale forpligtelser, indeholder en tyrkertro på, at et statsligt organ kan fremskaffe billigere olie, og i øvrigt videre i denne dur. Men bemærkningerne er unægtelig interessante i forhold til sidst. I bemærkningerne står, at kommunisterne erkender, at uden a-værker får vi et behov for mere energi fra andre kilder, og det er særdeles korrekt. De tal, der står i bemærkningerne, er formodentlig også næsten korrekte med hensyn til det behov, vi måtte få. Så sparker man undervejs til A. P. Møller – det er en ting for sig – og så kommer der en ejendommelig sætning, hvor der står, at man ønsker forsyning fra kilder.

»... hvorfra profitmotiver ikke kan true en stabil forsyning, og hvorfra politiske betingelser ikke er knyttet til tilbudet.«

Jeg har levet i energihandelen i mange år, i næsten 30 år, og jeg mener ikke nogetsteds i verden at have oplevet en eneste handel om nogen form for primær energi, hvortil der har været politiske betingelser. Min viden strækker sig kun til den vestlige halvdel af jorden, men jeg har undertiden også handlet for betydelige beløb fra den østlige halvdel og har heller ikke